

crkva u svijetu

PANORAMA

EVROPSKI SVEĆENICI — SLUŽBENICI JEDINSTVA U CRKVI I SVIJETU

Mladen Karadole

Evropski susret izaslanika Svećeničkih vijeća, koji je održan u Fribourgu u Švicarskoj od 14. do 18. travnja 1980, odvio se u prijateljskoj i iskrenoj suradnji. Nije to baš lako u Crkvi gdje su i biskupi međusobno razdijeljeni, a i Rim naglo mijenja pastoralne metode od Pavla VI. preko Ivana Pavla I. do Ivana Pavla II, a da i ne spominjemo razlike među svećenicima što žive i rade u rastrganom svijetu i prenapetoj Crkvi.

Kardinal Wriht je uvidio vrijednost susreta sa svećenicima i dijeloga. Pozvao je prigodom Rimske sinode 1969. predsjednike Biskupskih konferencija da dođu sa svećenikom-stručnjakom na sastanak s Kongregacijom za kler u sveučilište na Lateranumu. Mnogi predsjednici su povelili svećenika koji je bio predstavnik svećeničkog vijeća svoje zemlje. Ti su svećenici odlučili da ostanu povezani i razmijene informacije o životu i problemima klera kako ih shvaćaju svećenička vijeća ili slični organi.

Dokora se zbio *I. evropski susret izaslanika Svećeničkih vijeća u Ženevi od 20. do 23. travnja 1971.* Predmet razgovora je bio položaj svećenika u svijetu i Crkvi. Tony Dhanis (Belgija) bio je izabran da osigura nastavak susreta i rada na čelu Komisije. Pošto je razjasnila odnose prema Kongregaciji za kler i prema Vijeću biskupskih konferencija Evrope, Komisija je organizirala novi, tj. *II. evropski susret u Beču od 26. do 30. travnja 1976.* Raspravljalo se o svećeničkoj duhovnosti danas, suodgovornosti laika i novim službama te o radu Svećeničkih vijeća. Bili su pozvani predstavnici Kongregacije za kler i Vijeća biskupskih konferencija Evrope. Dakle, tražio se dodir s hijerarhijom, napose s Biskupskim konferencijama pojedinih zemalja, ali zaključci nisu nikad shvaćeni u ime svih svećenika tih zemalja koje su poslale redovito i zakonito izabrane izaslanike. Svrha nije bila da ti susreti imaju službeni karakter, nego da budu prigoda za suradnju i otvorenu razmjenu mišljenja i prema gore i prema bazi. U tom duhu je prošao i *III. evropski susret u Fribourgu.*

Sjene mršave ankete

Bila je već prije načinjena anketa. J. Kerkhofs S. I. sazeo je njezine odgovore. Italija, Španjolska, Velika Britanija i zemlje Srednje Evrope uopće nisu odgovorile. Francuska i Njemačka odgovorile su neodređeno i kratko. Male zemlje kao Belgija, Nizozemska i Švicarska pružile su zanimljive i razrađene odgovore. J. Kerkhofs je usprkos toj mršavoj anketi ustanovio dvije temeljne značajke: velike napetosti i utješnu nadu.

Velike napetosti

Napetosti i podjela u Evropi odnose se na društveno-ekonomsko, političko, seksualno, odgojno itd. područje i odražavaju se u Crkvi među klerom i laicima.

Ponor dijeli anonimne i birokratske nosioce vlasti u državi, multinacionalnim poduzećima, sindikatima, strankama i u Crkvama od mnoštva koje osjeća da se odlučuje bez njega. To je uzrok ravnodušnosti i apatije, jer se ne vidi mogućnost promjene, ili se izaziva nasilje, terorizam...

Iza zlatnog razdoblja oko 1960. g. pojavljuje se kriza s besposlicom, problem atomske energije, zagađenosti okoliša, nesigurnost o budućnosti države ili obitelji. Reakcija je povratak k individualizmu ili agresivnost. Pokušavaju se neposredno zadovoljiti potrebe svakodnevnog života koje su često suvišne, umjetno i trgovački izazvane i tako Evropljani postaju nervozni, tjerani groznicom zarade i pohlepom posjedovanja, nagomilani u predgrađima i prevareni u nadama, ako se ne uspije.

No u isto vrijeme teži se za novim društvenim stilom, za pluralizmom koji prihvaća razlike, osobne i društvene, u kojem je budućnost i sa svojim opasnostima važnija od prošlosti sa svojim porastom, sigurnošću i ozakonjenim predrasudama.

Naravno, sve se te napetosti odražavaju u Crkvi: u šutljivoj većini, što se pomalo smanjuje i pasivno doživljuje promjene, nesvjesno živi shizofrenično raspolovljena, prema dvojakim normama, i u manjini u dijaspori integrista i progresista.

U mnogim su evropskim zemljama mladi, intelektualci i radnici već dosta udaljeni od Crkve kao ustanove, pa čak i od Evandelja.

Posljedice su takva stanja teške za svećenike. Mnogi od njih trpe što žive među četiri sredine, četiri svijeta: među modernom nevjerom; među novim vrijednostima, posebno što su prihvatile mlade generacije; među Crkvom od jučer, usmjerenom mnogo prema nebu, a premalo prema zemlji, piramidalnom i pravnom, školskom prema kršćanskoj društvenoj nauci koja je politički neaktivna, barem kada se ne radi o građanskim strankama, u obrani tradicionalne uloge obitelji i seksa, za jasne dogmatske izraze i strogi auktoritet; među Crkvom-hodočasnica koja prihvaća da se nanovo protumače dogmatske, etičke, kulturne i političke vrijednosti, što je otvorena prema novim pokretima, upravljena prema naprijed, u izgradnji Božjega kraljevstva kroz poštenu službu Svijetu.

Ti su svećenici polarizirani onim što je središnje u Crkvi: kult, sakramenti... i onim što je središnje u svijetu: oslobođenje, mir i rat — marginalizirani... Svjesni su da je teško to dvoje povezati. Često te napeposti ostaju prikrivene da se tako sačuva mir među svećenicima. Neki se povlače u se; drugi napuštaju službu. Drugi se opet udružuju u pastoralne ekipe da bi odgovorili novim zahtjevima...

Znaci nade

Među te znakove spadaju dijalog i sudjelovanje u zajedničkom radu. Razvila se svijest pomoću sinoda, vijećanja itd. da u središtu crkvenog života ne bi trebala biti administracija, nego zajednički život u vjeri. Sve više svećenika govore sa svojim kolegama i laicima o osobnim, a ne samo o službenim stvarima. Preko svjedočanstava o ljudskim vrijednostima objavljuje se put k Evanđelju.

Svećenici se udružuju u ekipe koje bi mogle imati veliku ulogu ne samo u župama, nego i u školama, bolnicama, u bazičnim zajednicama po gradovima kao i seoskim područjima.

Pastoralni rad polazi sve više od sredine kakva je, a ne kakva bi trebala biti. Taj realistički stav pomaže otkriti nove vrijednosti i pravo ih ocijeniti: autentičnost, međusobne odnose, mir, brigu za okoliš, prava čovjeka, i u Crkvi, odgovornost prema marginaliziranju, bili blizu ili daleko od nas, poštivanje razlika, žensku emancipaciju, humanu i poosobljavajuću. Vrijedno je spomenuti ekumenizam, brigu za migrante, Treći svijet...

Među znakove nade treba ubrojiti i svijest da se pripada istoj evropskoj kulturi kao i potragu za evropskim identitetom, što može pojačati osjećaj solidarnosti među društvenim klasama i pokrajinama.

Svećenici su pozvani danas više nego ikada da grade mostove među osobama i grupama prihvaćajući razlike, što su često razlog sukoba, i usmjerujući prema zajednici koliko je to moguće. Tako će pomoći da razlike među braćom i sestrama povedu u susret Bogu živome koji je tako blizu, a tako različit.

Ova anketa je pružila sliku o svećenicima na evropskom Zapadu. Slabo je odrazila prilike na Istoku, iako ima zajedničkih crta. Poželjno bi bilo da Istok više sudjeluje. Poljaka uopće nije bilo. I zbog toga je anketa mršava; ali ima svojju, mada ograničenu, vrijednost.

Kroz sukobe k jedinstvu

Glavno predavanje je održao vicerektor Sveučilišta u Fribourgu Bernard Trémel O. P. o ulozi sukoba u knjizi *Djela Apostolska*. Postoji sličnost između sadašnje Crkve i one u početku koja je otvorila vrata židovske tradicije strujanju grčke kulture, rasprse i u krizi. I ta Crkva sadrži u sebi čudno i raznovrsno mnoštvo: Heleniste i Hebreje, Jeruzalem i Antiohiju, Pavla i Jakova, Petra, ali je prožima strast jedinstva tako da utopijska zajednica u Jeruzalemu postaje model svim lokalnim Crkvama. Prva vrsta sukoba je izvirela iz Crkve kao univerzalnog Božjega naroda i sabor u Jeruzalemu je konačno oslobodio Božju riječ da je pošalje do na kraj zemlje, jer Bog nije pristran, kako je priznao Petar u slučaju

Kornelija, nego prihvaća svakoga koji ga se boji i vrši pravdu. Namjesto Zakona koji je uspostavio razlike između onih što su nosili njegov teret i onih što nisu, nastupilo je očišćenje srca po vjeri, što je izbrisala sve te razlike, i kroz sukobe između tih dvaju shvaćanja oblikovala je Crkva svoju identičnost otvorivši se »poganima«, helenističkoj sredini.

Druga vrsta sukoba pojavila se na putu kroz tu sredinu od Jeruzalema do Rima. U nju bi se mogao ubrojiti trgovački miting protiv misionara u Efezu, ali i reakcija grčke kulture na Areopagu koja je bila odviše dualistička i negativna za tijelo da bi prihvatila uskrsnuće od mrtvih u planu spasenja.

No trebalo je kroz te sukobe izgraditi jedinstvenu Crkvu. Zato apostoli ističu prednost propovijedanja, molitve, lomljenja kruha, ustrajnosti u nauci, što ostvaruje zajednicu. Oslobođaju Riječ od Zakona i Jeruzalema da je podrede Milosti i Rimu, simbolu univerzalnosti. Istina, Riječ je trebala da bude izražena različitim jezicima, ali ne kao neka gnoza, nego radosna vijest o Isusu što je bio raspet i uskrsnuo, o židovskom Mesiji i Spasitelju svih naroda. Iz te je novosti nastao sukob tako da je taj sukob postao uvjet, da Riječ postigne svoj rast na prolazu kroz židovsku i grčku sredinu i ostane vjerna sebi. Tako bi u srcu Crkve bio sukob, bila bi nepetost na tom putu kroz vrijeme i prostor; da Riječ dosegne sve kulture i nove Teofile. I svećenici ili drugi »nasljednici« bili bi u službi tradicije koja je novost kada treba uvijek dosegnuti nove krajeve.

Od radnih grupa do plenuma

Na osnovu ankete i predavanja razvio se rad po grupama u potrazi za odgovorima o mnogim suvremenim pitanjima, npr. o odnosu Riječi i kulture danas, o ministereju i jedinstvu itd.

Naši predstavnici (mgr Josip Arnerić, šibenski biskup, Vito Cipriš, Mladen Karađole i Rafko Lešnik) istakli su vrijednost i značenje »centra« za Crkvu — lokalnu: biskupa, univerzalnu: pape. U vrijeme dijaloga ne bi to bila zapreka svećeničkoj kreativnosti, nego garancija povezanosti i uspješna rada.

Anketa se — što odrazuje mentalitet i prilike Crkve na Zapadu — potužila na anonimnu birokraciju u Crkvama, osobito u Rimu, na strogost i nedostatak realizma u Središnjoj crkvenoj upravi. Mi smo prepustili ocjenu toga stava drugima, ali smo istakli značenje »centra« u Crkvi na Istoku.

Grupe su bile organizirane za engleski i francuski jezik. Trebalo je i za njemački, jer su bili brojni predstavnici toga jezika.

U plenumima su se, dosta živahnim i iskrenim, iznosili uobičajeni problemi rada nacionalnih Svećeničkih vijeća, uloge žene i »njezina svećeništva«, itd.

Napokon, sastavljena je rezolucija i izabran je novi odbor: trio s Hans Vanackerom (Belgija) na čelu.

Ovakvi su susreti evropskih svećenika, svakako, i korisni i potrebni. Možda će u buduću u njima biti više nadahnuća i više će usmjeriti svećenike da odgovore stvarnim i hitnim problemima svojega vremena.